

Voorzitter: Tjeenk Willink

Tegenwoordig zijn 70 leden, te weten:

Baarda, Baarveld-Schlaman, Barendregt, De Boer, Bolding, Boorsma, Van den Bos, Bot-van Gijzen, Van Boven, Braks, Coene-mans, Van Dijk, Ermen, Eversdijk, Fleers, Gelderblom-Lankhout, Van Gennip, Ginjaar, Glastra van Loon, Glasz, Van Graafeiland, Grol-Overling, Heijmans, Heijne Makkreel, Hilarides, Hoefnagels, Holdijk, Jaarsma-Buijserd, Kaland, Kassies, Korte-van Hemel, Korthals Altes, Van Kuilenburg-Lodder, Kuiper, Van Leeuwen, Van Leeuwen-Schut, Luteijn, Mastik-Sonneveldt, J.H.B. van der Meer, M.A. van der Meer, Van Ooijen, Pitstra, Pröpper, Redemeijer, Rongen, Schinck, Schuurman, Schuyer, Soetenhorst-de Savornin Lohman, Spier, Staal, Steenkamp, Stevens, Talsma, Tiesinga-Autsema, Tjeenk Willink, Van Veldhuizen, Veling, Van Velzen, Verbeek, Vermaat, Vis, Vrisekoop, Wagemakers, Van der Werff, Wessel-Tuinstra, Van Wijngaarden, Van de Zandschulp, K. Zijlstra en R. Zijlstra,

en de heer De Vries, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Van der Meulen, wegens ziekte;

Houben-Sipman.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mee, dat op 20 oktober jongstleden is overleden het oud-lid der Eerste Kamer de heer P.H. Coppes. Ik heb mede namens de Kamer een brief aan zijn echtgenote gezonden van de volgende inhoud, welke ik u verzoek staande aan te horen:

Met droefheid heeft de Eerste Kamer kennis genomen van het overlijden van Uw echtgenoot Piet Coppes; van 1966 tot 1969 voor de Katholieke Volkspartij lid van de Eerste Kamer. In de Kamer ging zijn belangstelling met name uit naar de beleidsterreinen van Binnenlandse Zaken, Volksgezondheid en Maatschappelijk werk.

Vanuit de Katholieke Arbeiders Beweging — de Bossche Bond — leverde hij een belangrijke bijdrage aan de sociale ontwikkelingen in Brabant. Hij verloochende nooit zijn achtergrond, niet als lid van onze Kamer, noch als lid van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, noch als voorzitter van het Provinciaal Opbouw Orgaan, om maar enkele van zijn vele functies te noemen. Hij bleef belangstellend, ook toen zijn gezichtsvermogen het lezen moeilijk maakte.

Zijn inzet voor de publieke zaak gedenken wij met dankbaarheid. Namens de Eerste Kamer wil ik U en het hele gezin waarmee hij zich altijd zozeer verbonden wist, onze gevoelens van deelneming overbrengen met dit grote persoonlijke verlies.

De aanwezigen nemen staande enkele ogenblikken stilte in acht.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat ik bericht van verhindering tot bijwoning van de vergadering heb ontvangen van de minister van

Binnenlandse Zaken, de minister van Justitie, de minister van Onderwijs en Wetenschappen, de staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen, de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur en van de minister van Economische Zaken.

De ingekomen stukken staan op een lijst, die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het eind van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan, dat de Kamer zich met deze voorstellen heeft verenigd.

(Deze lijst is, met de lijst van besluiten, opgenomen aan het eind van deze editie.)

Aan de orde is de behandeling van de wetsvoorstellen:

- **Goedkeuring van de op 27 januari 1977 te Straatsburg tot stand gekomen Europese Overeenkomst inzake het doorzenden van verzoeken om rechtsbijstand, alsmede van het op 25 oktober 1980 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag inzake de toegang tot de rechter in internationale gevallen (21496; R1386);**

- **Uitvoering van het op 25 oktober 1980 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag inzake de toegang tot de rechter in internationale gevallen en de op 27 januari 1977 te Straatsburg tot stand gekomen Europese Overeenkomst inzake het doorzenden van verzoeken om rechtsbijstand (21497);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van hoofdstuk VII (Ministe-**

rie van Binnenlandse Zaken) voor het jaar 1989 (Slotwet; derde wijziging) (21701);

- **Aanpassing van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Wet teboekgestelde luchtvaartuigen** (Stb. 1957, 72), voor wat betreft beslag op en executie van schepen en luchtvaartuigen, aan de regels betreffende executie en beslag, in dat wetboek opgenomen bij de Wet van 7 mei 1986 (Stb. 295) (21961);

- **Wijziging van de Wet op het basisonderwijs en de Interimwet op het speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs in verband met wijziging van de teldatum** (22106);

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van hoofdstuk IV (Kabinet voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken) voor het jaar 1991 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota; eerste wijziging)** (22119);

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van hoofdstuk VIII (Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen) voor het jaar 1991 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota; eerste wijziging)** (22125);

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van hoofdstuk XIII (Ministerie van Economische Zaken) voor het jaar 1991 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota; eerste wijziging)** (22133);

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van hoofdstuk XVI (Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur) voor het jaar 1991 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota; eerste wijziging)** (22137).

Deze wetsvoorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Tijdelijke voorziening met betrekking tot de wettelijke minimumloonaanspraken van werknemers die gelijktijdig arbeid verrichten en onderricht ontvangen** (21143).

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Van de Zandschulp** (PvdA): Mijnheer de voorzitter! In de tijd, waarin wij nog meenden dat de bomen tot in de hemel groeiden, betaalden werkgevers jongere partieel leerplichtigen vaak uit voor de gehele week, inclusief een à twee dagen partieel leerplicht. Toen het economisch tij tegen ging zitten, werden de uren van onderricht meestal niet meer doorbetaald. Een onkostenvergoeding of zakgeldregeling kwam ervoor in de plaats.

In 1984, toen de werkloosheid en vooral de jeugdwerkloosheid een hoogtepunt bereikten, bedachten creatieve geesten in de Stichting van de arbeid, dat er naast zuiver produktieve arbeidsuren en zuivere leeruren bij jeugdigen eventueel een grijs tussengebied van werkend leren of lerend werken zou kunnen ontstaan. Hoe diende dat grijze tussengebied nu beloond te worden, was de vraag. Het antwoord zou kunnen zijn: een bijzondere beloning, die onttrokken werd aan de werkingssfeer van de Wet minimumloon. Daarvoor was medewerking van de wetgever nodig. In 1985 kwam er een wetje tot stand met de volgende inhoud: Indien bij CAO een grijs gebied van een aantal uren van werkend leren of lerend werken wordt overeengekomen met een bijzondere beloning, dan wordt dit grijze veld onttrokken aan de werkingssfeer van de Wet minimumloon en daarmee dus ook aan een eventuele rechterlijke toets op naleving van de Wet minimumloon. De wetgever had een restant van gêne om een deel van de arbeidsrelatie zonder meer buiten de werkingssfeer van de Wet minimumloon te plaatsen. Het werd daarom een tijdelijk wetje met een looptijd tot en met 1986.

In 1986 bleek er geen enkel gebruik van deze wettelijke voorziening gemaakt te zijn. Niettemin besloot de wetgever het tijdelijke wetje met twee jaar te prolongeren tot en met eind 1988. Maar ook na het verstrijken van die twee jaar was het gebruik ervan nog steeds nihil. Iedereen zou verwachten, dat er na deze twee vergeefse speurtochten naar een grijs veld een definitieve punt achter gezet werd. Bovendien vertoonden de werkloosheid in het algemeen en de jeugdwerkloosheid

in het bijzonder een dalende tendens en dienden zich al de eerste signalen aan, dat de CAO jeugdlonen zich verder ging losmaken van het wettelijk minimumloon. Creatieve geesten in de Stichting van de arbeid bedachten echter iets anders. Als de oorspronkelijk beoogde doelgroep dit produkt niet wil slijten, gaan wij op zoek naar een andere doelgroep voor dit kennelijk niet geliefde produkt. Moeilijk plaatsbare werklozen en hun potentiële werkgevers werden tot nieuwe doelgroep verklaard. Het vorige kabinet was terstond bereid om deze suggesties om te zetten in een wetsvoorstel, dat dateert van mei 1989. Dat wetsvoorstel is nu eindelijk hier aan de orde.

Ik heb tegen dit wetsvoorstel twee bezwaren. 1. Het voorstel is overbodig. Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kan worden gezegd, dat er geen gebruik van gemaakt zal worden. 2. Los daarvan, is dit voorstel onwenselijk. Het betekent een verminderde rechtsbescherming voor een kwetsbare groep op de arbeidsmarkt en het roept een aantal onvoorziene complicaties op in de sociale-zekerheids sfeer. Het wetsvoorstel dateert van mei 1989 en heeft een looptijd tot en met 1992. Inmiddels is voor een grote groep werknemers al een CAO voor 1992 afgesloten. Het potentiële bereik van deze voorziening is inmiddels dus geslonken, nu de parlementaire behandeling traag verlopen is. Ik heb in het voorlopig verslag gevraagd of er sinds de indiening van dit wetsvoorstel nog iets vernomen is, bijvoorbeeld een aansporing tot spoedige behandeling, van enige CAO-partij of maatschappelijke organisatie. Die vraag is onbeantwoord gebleven. Ik neem aan dat het antwoord "nee" luidt. Ik vind het ook voor de hand liggend dat er geen maatschappelijke vraag naar is. Sinds het midden van de jaren tachtig is een scala van instrumenten gecreëerd om moeilijk plaatsbare werklozen op weg te helpen: heroriënteringsgesprekken, de kaderregeling scholing, werkervaringsplaatsen in de marktsector en de collectieve sector, de premievrijstelling van de wet-Vermeend/Moor, de WLOM (de Wet loonkostenreductie op het minimumloonniveau), banenpools en het JWG. Ik constateer dat het beroep op sommige van deze instrumenten — de wet-Vermeend/Moor en de WLOM — nogal achterblijft bij de ramingen. Kennelijk

zijn de loonkosten niet het grootste struikelblok om langdurig werklozen te werk te stellen. Het is mij dan ook niet duidelijk waarom wij het bestaande instrumentarium met weer een nieuwe wettelijke regeling zouden moeten aanvullen.

Daar komt nog dit bij. Als CAO-partijen extra arbeidsplaatsen creëren met een schriftelijk vastgelegd opleidingsplan erbij, moeten zij in staat geacht worden om in die arbeidsverhouding arbeidstijd en opleidingstijd te onderscheiden en af te bakenen. Het zal wel niet tot op de laatste minuut nauwkeurig te bepalen zijn, maar slechts een kniesoor die daarop let. Het onderscheiden tussen arbeidsuren en opleidingsuren lijkt mij verre te verkiezen boven de introductie van een omvangrijk en diffuus grijs veld van werkend leren of lerend werken.

Hier kom ik bij mijn tweede bezwaar: het introduceren van onheldere begrippen als grijze zones en bijpassende grijze-zonebeloning ontmoet arbeidsrechtelijke en sociale-zekerheidsrechtelijke bezwaren en kan leiden tot niet voorziene gevolgen. In alle tot dusver gecreëerde werkgelegenheidsbevorderende instrumenten wordt vastgehouden aan een beloning op ten minste minimumloonniveau voor de werknemer, waarbij diens werkgever eventueel tegemoet gekomen wordt met teruggeploegd uitkeringsgeld, premiereductie of scholingssubsidie.

In dit wetsvoorstel wordt, althans ten dele, afgeweken van de Wet op het minimumloon. Het grijze veld is een zeer diffuus begrip en leent zich daarom in principe makkelijk voor misbruik. Als de werkgever de opleidingscomponent sterk verwaarloost en beperkt tot het geven van enkele summiere instructies voor de bediening van apparatuur en vervolgens de nieuweling gewoon produktieve arbeid laat verrichten, kan deze persoon dankzij dit wetsvoorstel niet meer naar de rechter stappen voor een toetsing van zijn arbeidsverhouding aan de Wet op het minimumloon. Kan deze gedupeerde werknemer zich dan beroepen op de CAO, die immers fraaie volzinnen wijdt aan een opleidingsplan? Een ongeorganiseerde werknemer (of eventueel een anders georganiseerde werknemer) kan zich niet op de CAO beroepen, indien en voor zover deze niet algemeen verbindend verklaard is. Ik

vrees dat de doelgroep van moeilijk plaatsbare, laag opgeleide werklozen slecht georganiseerd is. Er is in dit wetsvoorstel dus sprake van een vermindering van rechtsbescherming voor een kwetsbare groep op de arbeidsmarkt.

Ik ga vervolgens nog in op mogelijke sociale-zekerheidsrechtelijke complicaties van de introductie van een grijze-zonebeloning in de arbeidsovereenkomst. Ons arbeidsbestel en ons sociale-zekerheidsbestel hebben als vaste uitgangspunten dat:

- arbeidsuren en opleidingsuren te onderscheiden zijn;
- de full-timewerknemer ten minste het wettelijk minimumloon verdient;
- het sociaal minimum bepaald wordt door en afgeleid is van het wettelijk minimumloon.

Aan deze elementaire veronderstellingen wordt in de sociale zekerheid strikt de hand gehouden. Als een werkgever bijvoorbeeld de Wet op het minimumloon ontduikt, dus minder betaalt, en zijn werknemer wordt werkloos of arbeidsongeschikt, wordt diens uitkering toch ontleend aan het rechtens geldend loon, in casu het minimumloon.

De dagloonregelingen van de werknemersverzekeringen voor degenen die het minimumjeugdloon hebben verdiend, laten de uitkeringen meegroeien met de leeftijd totdat betrokkene 23 jaar is geworden. Aldus wordt voorkomen dat jeugdige werklozen of arbeidsongeschikten na enige tijd door de bodem van het sociaal minimum zakken. De WAO kent bijzondere dagloombepalingen die verhinderen dat stagiaires of partiele leerplichtigen die langdurig arbeidsongeschikt raken, aangewezen raken op een uitkering die is afgeleid van hun schamele stagebeloning of van de door de partiele leerplicht ingegeven partiële arbeidsdeelname. Waar nodig kennen de loondervingswetten aanvullende maatregelen die verhinderen dat iemand die ten minste het sociaal minimum verdient, in de loondervingsfase door de bodem van het sociaal minimum zakt en naar de bijstand zou moeten voor een aanvulling. Tot mijn vreugde houdt het kabinet ook in omgekeerde richting aan dit uitgangspunt vast. Het minimumloon wordt niet zodanig verlaagd, zoals sommigen onder het mom van "individualisering" willen, dat full-time werkenden aanvullende bijstand nodig hebben.

Dit wetsontwerp wrikt echter fors aan de hiervoor genoemde uitgangspunten. Arbeidsuren en opleidingsuren mogen onontwarbaar door elkaar lopen, in de sociale zekerheids sfeer kan dit leiden tot ongewenste en onduidelijke situaties. Ik illustreer dit met het voorbeeld van Pietersen, door mij ook al bij de schriftelijke voorbereiding opgevoerd. Pietersen is alleenverdiener, 52 jaar oud, twee jaar werkloos en WW-gerechtigd. Zijn WW-uitkering ligt, al dan niet met behulp van de Toeslagenwet, op het niveau van het sociaal minimum. Pietersen aanvaardt een baan van 28 uur produktieve arbeid tegen een evenredig minimumloon en 10 uur grijze zone van werkend leren of lerend werken tegen een bijzondere beloning van naar rato 50% van het minimumloon. Zijn looninkomen bedraagt nu f 1825 bruto per maand. Dit is ruim 13% beneden het wettelijke minimumloon. Tot voor kort kenden wij voor situaties van werkaanvaarding tegen een lager loon nog een enigszins compenserend instrument in de vorm van de Premiereregeling werkaanvaarding lager loon, maar die heeft het kabinet per 1 januari 1991 ingetrokken. Pietersen moet nu dus aanvullende bijstand aanvragen. Bezit hij een eigen huis, dan moet hij dit gedeeltelijk opeten. Wil hij zijn karig loon iets aanvullen door zijn zolderkamer aan een student te verhuren, dan past de bijstand de woningdelerskorting toe.

Hoe wordt nu Pietersens uitkeringspositie wanneer hij vanuit deze ietwat deviante baan werkloos of arbeidsongeschikt wordt? Bij werkloosheid wordt zijn WW-uitkering vastgesteld op ten hoogste 70% van de genoemde f 1825, hetgeen neerkomt op f 1277 bruto. Ook de Toeslagenwet vermag hen niet op te tillen tot het niveau van het sociaal minimum, zodat hij aangewezen blijft op aanvullende bijstand. Na het verstrijken van de WW-uitkeringsduur belandt hij als oudere langdurige werkloze in de IOAW, die geen vermogenstoets kent. Eindigt nu het interen op het eigen huis? Neen, voorzitter; omdat Pietersen een loon had, lager dan het wettelijk minimumloon, krijgt hij geen volledige IOAW en blijft hij afhankelijk van aanvullende bijstand.

Bij arbeidsongeschiktheid is de eerste vraag of zijn AAW-uitkering wordt vastgesteld naar de algemene of naar de individuele grondslag. Dat is niet op voorhand duidelijk,

voorzitter. De bedrijfsvereniging moet nu grijze-velduren nader definiëren. Betrof dit arbeidsuren of opleidingsuren of een mengvorm daarvan? Als er sprake is van een mengvorm, rijst de vraag hoe de verdeling dient te zijn over opleidingsuren en arbeidsuren. Waarschijnlijk laat de huidige AAW de mogelijkheid toe om Pietersen een uitkering toe te kennen naar de algemene grondslag, 70% van het minimumloon, en kan de Toeslagenwet dit dan aanvullen tot het sociaal minimum.

Er ligt thans echter een kabinetsplan klaar om het inkomensderingskarakter van de AAW strikter te omschrijven en aan te scherpen. In dat geval geldt zo meteen een AAW-uitkering naar de lagere individuele grondslag en blijft Pietersen afhankelijk van de aanvullende bijstand. De individuele grondslag van de AAW wordt berekend naar het WAO-dagloon. Ik heb dus gekeken of de WAO-dagloonregels in dit geval enig soelaas kunnen bieden. Ik heb gevraagd of er naar analogie van de speciale dagloonregels voor stagiaires en voor partieel leerplichtigen ook voor Pietersen de mogelijkheid bestaat of gecreëerd zou kunnen worden om zijn WAO-dagloon na enige tijd op het niveau van het wettelijk minimumloon te brengen. Ik heb wel antwoorden gekregen over de inhoud van de huidige dagloonregels, maar juist de vraag of ook voor Pietersen enig soelaas te bieden valt bleef onbeantwoord. Ik vrees dus dat Pietersen bijstandsafhankelijk blijft.

Indien Pietersen de baan met grijze-zonecomponent niet had gekregen, was zijn uitkering op sociaal-minimumniveau intact gebleven, zonder dat een beroep op de bijstand gedaan hoefde te worden. De minister stelt in de nadere memorie van antwoord aan de Kamer, dat deze arbeid beneden minimumloonniveau als passend beschouwd moet worden. Ik vind het cru om werkaanvaarding die tot het "opeten" van het eigen huis leidt als passende arbeid te kwalificeren, dus eventueel op te leggen. Ik ben niet van mening dat werkaanvaarding altijd tot een hoger inkomen moet leiden, maar werkaanvaarding die leidt tot een lager inkomen, zonder dat daar op enige wijze compensatie voor wordt geboden, kan naar mijn mening niet als passend gekenmerkt worden.

Er zijn vanuit de sociale-zekerheidswetgeving complexere casusposities te bedenken en meer vragen te stellen. De minister meent dat de uren doorgebracht in het grijze veld voor de WW als verzekeringsplichtige arbeid beschouwd moeten worden, maar hij kan niet uitsluiten dat de bedrijfsverenigingen en de raden van beroep daar eventueel anders over denken. De sociale-zekerheidswetgeving kent wel de begrippen "arbeid" en "scholing", maar niet het begrip "werkend leren". Of is het: lerend werken?

Het sociale-zekerheidsbestel is primair een afgeleide van het arbeidsbestel. Wie in het arbeidsbestel onduidelijke constructies als een grijs veld introduceert, moet zich afvragen wat daarvan de arbeidsrechtelijke en sociale-zekerheidsrechtelijke implicaties kunnen zijn. Het is opvallend dat deze vragen pas bij de schriftelijke voorbereiding van het wetsontwerp in deze Kamer aan de orde zijn gesteld en thans niet allemaal tot heldere, laat staan bevredigende antwoorden kunnen leiden. Het wetsvoorstel is kennelijk iets te lichtvaardig in elkaar gezet.

Nu pleit ik er allerminst voor om ons hele sociale-zekerheidsbestel na te pluizen op en waar nodig aan te passen aan curieuze en dubieuze constructies in het arbeidsbestel. Ook zonder dat is ons sociale-zekerheidsbestel al complex genoeg. Ik pleit er veeleer voor om in ons arbeidsbestel niet zulke onduidelijke constructies te introduceren.

Ik ben nu weer terug bij het begin van mijn betoog. Het wetsvoorstel is vooral overbodig. Leidt het toch tot enige toepassing, dan kan het leiden tot ongewenste en niet voorziene effecten, bijvoorbeeld het doorwerken van een slechts tijdelijk lagere beloning van het grijze veld in een jarenlang evenredig verlaagde arbeidsongeschiktheidsuitkering.

In ons arbeidsbestel is al vele jaren sprake van een aantal reëel bestaande verschijnselen die deels in een juridisch vacuüm verkeren, bijvoorbeeld sommige vormen van oproeparbeid. Die roepen om enige regulering in de arbeidsrechtelijke en sociale-zekerheidsrechtelijke sfeer. Medio jaren tachtig heeft het departement van Sociale Zaken daarover enkele nuttige onderzoeken verricht en zijn op ambtelijk niveau suggesties voor oplossingen aangedragen. Sindsdien is daarover veelvuldig gedelibereerd in de

Stichting van de arbeid en de SER, maar tot een begin van legislatieve arbeid heeft het nog niet geleid. Des te vreemder is het dat het nog steeds louter denkbeeldig probleem van het grijze veld nu al voor de derde keer leidt tot legislatieve inspanningen. Twee eerder door de wetgever uitgeruste expedities die op zoek gingen naar het grijze veld — dat was in de periode 1985-1988 — hebben ons gerapporteerd dat het niet bestond. Nu wordt een derde expeditie uitgerust om het nog steeds niet gesignaleerde grijze veld aan de legislatieve landkaart toe te voegen. Ik stel voor, dat wij deze expeditie thuis laten en dat wij ons gaan bezighouden met reëel bestaande knelpunten in de reëel bestaande arbeidswereld.

Minister De Vries: Mijnheer de voorzitter! Ik dank de geachte afgevaardigde voor zijn bijdrage aan dit debat. Op een aantal van de door hem gemaakte opmerkingen zal ik trachten zo goed mogelijk in te gaan.

De geachte afgevaardigde begon met te refereren aan de geschiedenis sinds 1984, toen in de Stichting van de arbeid voor het eerst de gedachte opkwam om voor het grijze tussengebied een voorziening te maken. Die voorziening was bedoeld — zij is dat ook altijd uitdrukkelijk gebleven — als restvoorziening, naast alle andere instrumenten op het terrein van de arbeidsvoorziening en het arbeidsmarktbeleid. Zoals de heer Van de Zandschulp terecht stelde, is dit instrumentarium in de loop van de jaren tachtig aanzienlijk uitgebreid en gecompliceerd. Inderdaad is van deze voorziening voor dit restgebied in het verleden geen gebruik gemaakt, ook niet nadat de werking van de wet voor het eerst met twee jaar werd verlengd. Ik kan mij goed voorstellen dat men zich afvraagt waarom toch weer een voorstel tot verlenging wordt gedaan. Het kabinet heeft hierbij het oordeel, de opvatting van de sociale partners een belangrijke rol laten spelen, zoals die in de Stichting van de arbeid en in het centraal bestuur van de arbeidsvoorzieningsorganisatie naar voren kwam en zoals die werd bevestigd in het gemeenschappelijk beleidskader waarover eind 1989 overeenstemming werd bereikt met sociale partners. Kennelijk bestond en bestaat bij sociale partners de

opvatting dat hier toch sprake is van een grijs gebied waarvoor een voorziening wenselijk is en waarvan men het niet denkbeeldig acht dat er gebruik van wordt gemaakt. Gezien de verantwoordelijkheid van het kabinet om alle instrumenten te gebruiken die inzetbaar zijn om werkloosheid — en dan met name de langdurige en die onder jongeren — te bestrijden, wilden wij dit instrument beschikbaar houden om het te kunnen gebruiken indien er behoefte aan is.

Dat betekent niet dat je er eindeloos mee door zou moeten gaan. Wanneer in de periode tot eind volgend jaar mocht blijken dat er geen gebruik wordt gemaakt van deze wettelijke voorziening, dan meen ik dat er ook geen reden is om opnieuw een verlenging van de werkingsduur van deze regeling voor te stellen. Ik meen dat dan ook het kabinet tegenover de sociale partners kan stellen: U hebt er weliswaar bij herhaling om gevraagd, maar wij stellen vast dat de voorziening gedurende een reeks van jaren beschikbaar was, maar dat er geen gebruik van is gemaakt, zodat er kennelijk geen maatschappelijke behoefte aan is. Ook uit een oogpunt van deregulering moeten wij er dan niet mee doorgaan, vind ik. Niettemin zou ik in de vorm van dit wetsontwerp een laatste toets overeind willen houden, juist nu de laatste tijd in de discussie over voortijdig schoolverlaten, het rapport van de commissie-Rauwenhoff enz. bij herhaling gesproken wordt over combinaties van leren en werken. Je hoeft niet overmatig creatief te zijn om je te kunnen voorstellen dat er situaties zijn waarin het werken wordt gecombineerd met een vorm van instructie of scholing en waarbij het moeilijk is om beide componenten glashelder te scheiden. Er zijn situaties denkbaar waarin men behoefte heeft aan een dergelijke combinatie en dientengevolge aan de mogelijkheid om een deel van de werktijd lager te belonen dan met het minimumloon.

Nogmaals, voorzitter, indien blijkt dat dit in de praktijk toch niet aan de orde is, dan moeten wij er een keer mee stoppen. Dat kan dan uitgelegd worden als een bewijs dat er kennelijk toch geen maatschappelijke behoefte aan is. Het is ook mogelijk dat het te optimistisch is geweest om te veronderstellen dat daarover op CAO-niveau afspraken zouden

kunnen worden gemaakt. Het kan zijn dat het onderhandelingsmechanisme van de collectieve arbeidsovereenkomst hierbij niet bruikbaar is om dat soort afspraken te maken.

Dit brengt mij op het tweede element in het betoog van de heer Van de Zandschulp. Daarbij gaat het niet zozeer om de onmogelijkheid als wel om de onwenselijkheid van het voorstel. Hij heeft de heer Pietersen nog eens ten tonele gevoerd, ook bekend uit de schriftelijke voorbereiding van dit debat. De heer Pietersen heeft een normaal arbeidscontract voor 28 uur, en voor 10 uur een contract met een beloning op het niveau van de helft van het minimumloon, met als gevolg dat de feitelijke beloning van Pietersen correspondeert met een arbeidscontract van 33 uur op het niveau van het minimumloon, zodat hij 13% minder verdient dan wanneer er sprake zou zijn geweest van een volledig arbeidscontract op basis van een voltijdbaan. Nu heb ik mij afgevraagd of alle complicaties die de heer Van de Zandschulp ten tonele voert, zich niet ook zouden voordoen als Pietersen geen contract in de vorm van een combinatie van werken en leren had gehad, maar een arbeidscontract voor 33 uur tegen het normale minimumuurloon. Ik meen dat zich ook dan bijna alle complicaties voordoen die de heer Van de Zandschulp noemt.

De heer Van de Zandschulp (PvdA): Dan is er nog een restant arbeidsurenverlies, dus ook een restant WW-uitkering.

Minister De Vries: Het restant WW-uitkering wordt alleen toegekend, wanneer het verlies aan uren groter dan vijf is. Wanneer het minder dan vijf uur is, wordt geen werkloosheidsuitkering meer toegekend. Ik dacht dat het voorbeeld bewust zo gekozen was om die extreme situatie te schetsen.

Als wij het hierover eens zijn, kunnen de vragen die zich voordoen, ook gesteld worden in het geval dat de heer Pietersen inderdaad het contract van 33 uur had gesloten, met alle complicaties die zijn genoemd. Vervolgens moet de vraag gesteld worden of je het als passende arbeid voor iemand in een uitkeringsregeling, de heer Pietersen, 52 jaar oud en twee jaar werkloos, kunt beschouwen, als het arbeidsbureau met een aanbod komt van 33

uur op basis van het minimumloon. Ik wil dan niet nee zeggen, ook als alle complicaties zich voordoen die de heer Van de Zandschulp noemde.

Ik meen dat ik hiermee de essentie van de discussie gehad heb.

De heer Heijmans (VVD): De memorie van toelichting is niet helemaal duidelijk, maar als ik het goed zie, expireerde het vorige wetje op 1 januari 1989. In het voorjaar van 1989, dus niet te vroeg, is dit wetsvoorstel ingediend. Door omstandigheden wordt het vandaag pas in dit huis behandeld. Betekent dit dat wij in de afgelopen maanden in een "grijs veld" hebben gezeten, waarin de oude wet was geëxpireerd en de nieuwe nog niet was ingegaan en heeft dit, voor zover de minister bekend is, rechtsgevolgen gehad?

Minister De Vries: De heer Heijmans heeft gelijk. Sedert 1989 is er een situatie waarin de oude wet geëxpireerd is en er geen wettelijke voorziening is. Dit heeft geen gevolgen gehad, omdat praktisch geen beroep op de regeling is gedaan.

□

De heer Van de Zandschulp (PvdA): Voorzitter! Ik dank de minister voor zijn reactie op mijn betoog. Ik ben met hem van mening dat het van groot belang is dat de wetgever heel nauwkeurig naar de meningen van werkgevers- en werknemersorganisaties luistert, die in de Stichting van de arbeid en het CBA georganiseerd zijn. Er zijn zelfs situaties waarin ik denk dat het kabinet beter wat verder en indringender met deze organisaties kan spreken, voordat het een eigen lijn trekt. Deze gedachte had ik bijvoorbeeld deze zomer bij het WAO-debat.

Als uit de hoek van de Stichting van de arbeid, het CBA of dergelijke een verzoek tot het kabinet komt, is het niet de taak van het kabinet, dit klakkeloos over te nemen, maar erover in discussie te gaan met degenen die het voorstel doen. Het moet dan vragen: waarom willen jullie dat, hoe groot is de behoefte, is die getest, heb je je beziggehouden met de vraag of dit arbeidsrechtelijke of sociale-zekerheidsrechtelijke complicaties kan opleveren, is er een alternatief voor het probleem dat gesignaleerd is? Als die discussie

serieus aangegaan was, was dit voorstel naar mijn mening gewoon niet ingediend.

De kern van het voorstel is niet, de constructie van een grijs veld van werkend leren of lerend werken in CAO's mogelijk te maken. Ik zie op grond van de contractvrijheid voor werkgevers- en werknemersorganisaties niet in waarom deze mogelijkheid zonder dit wetsvoorstel uitgesloten is. De kern van het wetsvoorstel is dat de beloning in het grijze veld wordt onttrokken aan de Wet minimumloon en dus aan een eventuele rechterlijke toets op naleving van de Wet minimumloon. Ik meen dat dit een verminderde rechtsbescherming is voor een vrij kwetsbare groep op de arbeidsmarkt.

Voorzitter! Ik kom nog even bij de casus van de heer Pietersen en zijn werkaanvaarding in het grijze veld met 32 uur produktieve arbeid en 10 uur werkend leren. Wanneer iemand met een WW-uitkering werk aanvaardt en het resterend arbeidsurenverlies is meer dan 5 uren – ik dacht dat het om 5 uren of meer gaat maar ik ken niet alle wetboeken uit mijn hoofd – dan is er sprake van een arbeidsurenverrekening en rest er nog een restant WW. In ieder geval heeft de WW twee systemen: één van arbeidsurenverrekening en één van inkomensverrekening. Inkomensverrekening doet zich uitsluitend voor bij een klein bijbaantje. In theorie kan dit probleem zich ook in de huidige WW, zonder dit wetsvoorstel, voordoen. Als ik het goed begrijp heeft de minister daar inderdaad gelijk in – ik sta nu hardop na te denken over het systeem van de WW – maar die kans is in de WW buitengewoon gering. Overigens was ik er altijd al een voorstander van om in de WW bij werkaanvaarding die de werkloosheid niet volledig opheft, te kijken naar inkomensverrekening en niet naar arbeidsurenverrekening. De minister heeft inderdaad gelijk dat ook in de huidige WW, gezien de gekozen constructie, zij het in zeer uitzonderlijke gevallen, dit knelpunt zich zou kunnen voordoen. Maar dat knelpunt wordt door dit wetsvoorstel wel vergroot, nogmaals, indien er gebruik van gemaakt zal worden, hetgeen ik nog steeds buitengewoon onwaarschijnlijk acht.

Minister **De Vries**: Mijnheer de

voorzitter! Ik ben het eens met de heer Van de Zandschulp dat wij goed overleg moeten voeren met de Stichting van de arbeid maar dat we natuurlijk niet klakkeloos de voorstellen van de Stichting van de arbeid moeten overnemen. Maar stel dat de overheid, vanuit de verantwoordelijkheid voor een beleid dat erop gericht is om de kwetsbare groepen en de zwakkeren op de arbeidsmarkt betere kansen te bieden op de arbeidsmarkt, iets ziet in voorstellen van de Stichting van de arbeid op dat punt. Je moet je dan drie keer bedenken voordat je zo'n voorstel naast je neerlegt, zelfs als er bepaalde knelpunten aan verbonden zijn.

In dit wetsontwerp is de zekerheid ingebouwd dat afspraken worden gemaakt op CAO-niveau. Ik mag ervan uitgaan dat met name de vakbeweging bij het maken van afspraken op CAO-niveau ervoor zal zorgen dat de arbeidsovereenkomst getoetst wordt aan een aantal uitgangspunten die te maken hebben met de rechtspositie en de rechtsbescherming van de werknemer. Tegelijkertijd erken ik dat de knelpunten die er zijn in de sfeer van de sociale zekerheid en die zich ook in andere situaties kunnen voordoen, hierdoor wellicht een extra accent krijgen. Misschien moet ik tot mijn teleurstelling vaststellen dat die hele zaak in deze discussie eigenlijk niet actueel is geweest, vanwege het feit dat men weliswaar gepretendeerd heeft behoefte te hebben aan deze voorziening maar daar in de praktijk geen blijk van heeft gegeven. De heer Van de Zandschulp is ongetwijfeld nog deskundiger op het terrein van de ingewikkeldheid van het stelsel van sociale zekerheid dan ik. In die zin hebben wij toch een enigszins theoretische discussie gevoerd.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsvoorstel wordt zonder stemming aangenomen.

De voorzitter: De aanwezige leden van de fractie van de PvdA wordt conform artikel 121 van het Reglement van orde aantekening verleend, dat zij geacht wensen te worden zich niet met het wetsvoorstel te hebben kunnen verenigen.

Sluiting 14.18 uur.

Besluiten en ingekomen stukken:

Lijst van besluiten:

De voorzitter heeft na overleg met het College van senioren besloten om:

a. de openbare behandeling van de volgende wetsvoorstellen te doen plaatsvinden op:
22 oktober 1991:

Wijziging van de Wet op het basisonderwijs en de Interimwet op het speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs in verband met wijziging van de teldatum (22106);

Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van hoofdstuk VIII (Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen) voor het jaar 1991 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota; eerste wijziging) (22125);

Aanpassing van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Wet teboekgestelde luchtvaartuigen (Stb. 1957, 72), voor wat betreft beslag op en executie van schepen en luchtvaartuigen, aan de regels betreffende executie en beslag, in dat wetboek opgenomen bij de Wet van 7 mei 1986 (Stb. 295) (21961);

b. 29 oktober 1991:

Wet openbaarheid van bestuur (19859);

Wet op de accijns (21368);

c. 5 november 1991:

Wijziging Wet geneesmiddelen-voorziening (21691);

Regels betreffende de uitvoering van het Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa (Uitvoeringswet CSE-verdrag); Openbaar op 5 november 1991 (22319);

d. 19 november 1991:

Aanvulling WvS met enkele bepalingen tot het tegengaan van discriminatie (20239);

e. het voorbereidend onderzoek van de volgende wetsvoorstellen te doen plaatsvinden:

door de vaste Commissie voor buitenlandse zaken op:

22 oktober 1991:

Goedkeuring van de op 14 juni 1991 te Wenen tussen de regering van het Koninkrijk der Nederlanden

en de regering van de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken gewisselde Verklaringen met betrekking tot het op 19 november 1990 te Parijs tot stand gekomen Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa (22224);

f. door de vaste Commissie voor justitie op:

29 oktober 1991:

Wijziging van de Wet op de weerkorpsen ter zake van de particuliere beveiligingsorganisaties (21426);

g. door de vaste Commissie voor financiën op:

29 oktober 1991:

Vaststelling van het slot van de Rijksrekening over het jaar 1980 (21648);

Vaststelling van het slot van de Rijksrekening over het jaar 1981 (21649);

Vaststelling van het slot van de Rijksrekening over het jaar 1982 (21650);

Vaststelling van het slot van de Rijksrekening over het jaar 1983 (21651);

Vaststelling van het slot van de Rijksrekening over het jaar 1984 (21652);

Vaststelling van het slot van de Rijksrekening over het jaar 1985 (21653);

Vaststelling van het slot van de Rijksrekening over het jaar 1986 (21654);

h. de vaste Commissie voor welzijn en volksgezondheid op:

29 oktober 1991:

Wijziging wetsvoorstel beperking van de contractverplichting in de ziekenfondsverzekering en de bijzondere ziektekostenverzekering (22266);

i. de vaste Commissie voor onderwijs op:

12 november 1991:

Invoeringswet Kaderwet volwasseneneducatie (20645);

j. de vaste Commissie voor justitie op:

19 november 1991:

Regeling betreffende het toezicht op vreemdelingen gedurende de behandeling of na afwijzing van hun verzoek om toelating (21975);

k. de vaste Commissie voor economische zaken op:

17 december 1991:

Wijziging van de Winkelsluitingswet 1976 (21963).

Lijst van ingekomen stukken, met de door de voorzitter ter zake gedane voorstellen:

1. de volgende door de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangenomen wetsvoorstellen:

Regeling voor de structuur, de kwaliteit, de financiering, de planning en de onderlinge afstemming van voorzieningen en activiteiten op het gebied van het cursorisch beroeps-onderwijs, alsmede overgangsrecht (Wet op het cursorisch beroeps-onderwijs) (21122);

Goedkeuring van het op 14 maart 1978 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag inzake het recht dat van toepassing is op het huwelijksvermogensregime (21272, R1378);

Regeling van het conflictenrecht inzake het huwelijksvermogensregime en de vermogensrechtelijke betrekkingen van de echtgenoten ten opzichte van derden, mede in verband met de bekrachtiging van het op 14 maart 1978 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag inzake het recht dat van toepassing is op het huwelijksvermogensregime (Trb. 1988, 130) (Wet conflictenrecht huwelijksvermogensregime) (21273);

Wijziging van de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met de herziening van de regeling voor de avondscholen en dag-avondscholen voor voorbereidend wetenschappelijk onderwijs en algemeen voortgezet onderwijs (voortgezet algemeen volwassenenonderwijs) (21281);

Goedkeuring van het op 10 maart 1988 tot stand gekomen Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart en het Protocol tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van vaste platforms op het continentale plat (21625, R1394);

Uitvoering van het op 10 maart 1988 tot stand gekomen Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart en het Protocol tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van vaste platforms op het continentale plat (Trb. 1989, 17 en 18) (21626);

Wijziging van de Wet op de Raad van State, strekkende tot een tijdelijke verhoging van het aantal staatsraden in buitengewone dienst dat ten hoogste kan worden benoemd (22022);

Wijziging van de begroting van de lasten en de baten van het Algemeen burgerlijk pensioenfonds voor het jaar 1988 (Slotwet; tweede wijziging) (22043);

Wijziging van de Wet op het hoger beroeps- en hoger onderwijs betreffende de controle van de jaarrekening van de instellingen (22055);

Aanpassing van de Wet op het consumentenkrediet aan de Boeken 3, 5 en 6 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek alsmede enige correcties in de Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek (22109);

Goedkeuring van het op 19 november 1990 te Parijs tot stand gekomen Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa, met protocollen en bijlagen (22223);

Goedkeuring van de op 14 juni 1991 te Wenen tussen de regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de regering van de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken gewisselde Verklaringen met betrekking tot het op 19 november 1990 te Parijs tot stand gekomen Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa (22224);

Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van hoofdstuk III (Ministerie van Algemene Zaken) voor het jaar 1990 (Slotwet; derde wijziging) (22243);

Vaststelling van de begroting van de uitgaven van hoofdstuk I (Huis der Koningin) voor het jaar 1992 (22300-III);

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van hoofdstuk III (Ministerie van Algemene Zaken) voor het jaar 1992 (22300-III);

Regels betreffende de uitvoering van het Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa (Uitvoeringswet CSE-verdrag) (22319).

Deze wetsvoorstellen zullen in handen worden gesteld van de desbetreffende commissies;

2. de volgende missives van de minister van Buitenlandse Zaken: een, ter voldoening aan het ter zake bepaalde in de Grondwet, ten geleide van de Verklaring van bepaalde Europese regeringen inzake

de produktiefase van de Ariane-draagraket (Trb. 1991, 137), alsmede een toelichtende nota; een, ter voldoening aan het ter zake bepaalde in de Grondwet, ten geleide van de Wijziging van het Protocol van Montreal betreffende stoffen die de ozonlaag afbreken; Londen, 29 juni 1990 (Trb. 1991, 74), alsmede een toelichtende nota.

Deze missives zijn inmiddels gedrukt en aan de leden toegezonden. De tractatenbladen zijn neergelegd op het Centraal Informatiepunt ter inzage voor de leden;

3. de volgende regeringsmissives:
 - een, van de minister van Buitenlandse Zaken, ten geleide van het jaarverslag 1990 van het Europese ruimte agentschap (ESA);
 - een, van de minister voor Ontwikkelingssamenwerking, ten geleide van het Milieuprogramma van de Verenigde Naties (UNEP)/Verslag 16de zitting van de Beheersraad, Nairobi, 20 tot 31 mei 1991;
 - een, van alsvoren, ten geleide van het overzicht "Bosbouw en Biologische diversiteit: Overzicht van activiteiten in de Nederlandse Ontwikkelingssamenwerking";
 - een, van de staatssecretaris van Justitie, ten geleide van het jaarverslag 1990 van de directie Vreemdelingenzaken;
 - een, van de minister van Binnenlandse Zaken, ten geleide van het jaarverslag 1990-1991 van de Raad voor het binnenlands bestuur;
 - een, van de minister van Onderwijs en Wetenschappen, ten geleide van de door de Raad van bestuur van TNO uitgebrachte jaarrekening en jaarverslag 1990 van de Nederlandse organisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek;
 - een, van de staatssecretaris van Financiën, ten geleide van een afschrift d.d. 27 september jl. inzake het rapport "Onderzoek vennootschapsbelasting" (Vpb);
 - een, van de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, ten geleide van het jaarverslag 1990 van de Inspectie van de volksgezondheid voor de milieuhygiëne;
 - een, van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, ten geleide van het Rapport LTD-onderzoek naar winstdeling in Nederland in 1988 van de Loontechnische dienst;
 - een, van alsvoren, ten geleide van het jaarverslag van de Dienst

collectieve arbeidsvoorwaarden (DCA) "DCA-Bevindingen 1990"; een, van de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, ten geleide van het Rijksplan jeugdhulpverlening 1992-1995; een, van de minister van Onderwijs en Wetenschappen, ten geleide van een afschrift d.d. 2 oktober jl. inzake twee adviezen betreffende herstructurering bouwkundsonderwijs en muziekvakonderwijs.

De voorzitter stelt voor, deze missives voor kennisgeving aan te nemen. De bijlagen zijn neergelegd op het Centraal Informatiepunt ter inzage voor de leden;

4. de volgende missives:
 - een, van het Verband van katholieke maatschappelijke organisaties (VKMO) te Vught, ten geleide van een open brief inzake het verlies van levensbeschouwelijke waarden en normen in de Nederlandse samenleving ten gevolge van de veralgemening in het overheidsbeleid;
 - een, van de voorzitter van de vaste Eerste-Kamercommissie voor welzijn en volksgezondheid, inzake het op 8 oktober jl. door haar ingediende ordevoorstel betreffende het voorbereidend onderzoek van wetsvoorstel 21592;
 - een, van de voorzitter van de Franse Senaat, ten geleide van een verslag van de vergadering van de Interparlementaire delegatie van de Europese Gemeenschap d.d. 23 mei jl., alsmede de tekst van een resolutie en de tekst d.d. 10 mei 1990 voor wijziging van de wet van 6 juli 1979 inzake de rol van de parlementaire delegaties voor Europese Zaken;
 - een, van de Sociale verzekeringsraad (SRv) te Zoetermeer, ten geleide van de publikatie "Het beroep op de Werkloosheidswet, Omvang en ontwikkeling 2e kwartaal 1991" (S 91/9);
 - een, van het Nederlands christelijk werkgeversverbond (NCW), ten geleide van de NCW-nota "Tussen Markt en Macht".

De voorzitter stelt voor, deze missives voor kennisgeving aan te nemen. De bijlagen zijn neergelegd op het Centraal Informatiepunt ter inzage voor de leden;

5. de volgende geschriften:
 - een, van het Bestuurscollege van het eilandgebied Curaçao, ten

geleide van een afschrift van een door de Eilandsraad aangenomen motie d.d. 18 september 1991. Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse zaken;

een, van J. van der Linden te Grave (N.B.), inzake hem — zijns inziens ten onrechte — opgelegde gevangenisstraf op verdenking van moord en poging tot moord.

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor justitie;

een, van P. Kooistra te Varik, inzake de grote afstand tussen beleidsmakers en burgers bij de politieke besluitvorming.

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor binnenlandse zaken en de Hoge Colleges van Staat;

een, van het College van burgemeester en wethouders van Zaanstad, ten geleide van een door haar ingediende motie inzake de voorgenomen verhoging van lesgelden. Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor onderwijs;

een, van A. Hulsbosch te Wateringen, ten geleide van een afschrift van een brief aan mevrouw L.E. Stolker-Nanninga te Delft, inzake lokale problemen op het gebied van de ruimtelijke ordening;

een, van G.C.E. Mannessen te Warnsveld, ten geleide van een afschrift van een verweerschrift aan de huurcommissie te Arnhem, inzake de huurverhoging per 1 juli jl. Deze geschriften worden van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor ruimtelijke ordening en milieubeheer;

een, van het bestuur van de Vereniging geen uitbreiding vliegveld Beek te Schimmert-Nuth, ten geleide van een afschrift inzake zonering Noord-zuidbaan vliegveld Beek. Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor verkeer en waterstaat;

een, van het bestuur van de Belangengroep rechten voor al wat leeft, inzake het ritueel slachten zonder bedwelmeling van dieren. Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor landbouw, natuurbeheer en visserij;

een, van de Landelijke huisartsen vereniging te 's-Gravenhage, inzake de functionele omschrijving en eigen risico;

een, van de Raad van de centrale ondernemingsorganisaties (RCO), inzake de voorgenomen Wet stelselwijziging ziektekostenverzekering tweede fase.

Deze geschriften worden van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor welzijn en volksgezondheid;

een adres, van Moret Ernst & Young te 's-Gravenhage, namens een hunner cliënten, inzake de 35%-regeling bij de Belastingdienst particulieren buitenland te Brunssum. Dit adres zal in handen worden gesteld van de Commissie verzoekschriften;

een, van W. ter Heide te Langenholte (Zwolle), inzake bevordering van de mensenrechten.

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor buitenlandse zaken;

een, van T.A.G. Brans-Blom te De Zwaag, inzake de consequenties van de WAO-plannen.

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor sociale zaken en werkgelegenheid;

een, van A. Tepe te Amstelveen, inzake de voorgenomen stelselwijziging volgens het plan-Simons;

een, van de Stichting onafhankelijke hulpverlening, inzake alsvoren;

een, van E. Jesse-Hooglander te Amsterdam, inzake alsvoren;

een, van het Centraal orgaan samenwerkende bonden van ouderen (Cosbo) te Utrecht, inzake de consequenties voor Cosbo-Nederland van de subsidiebeëindiging ten behoeve van de ouderenorganisaties. Deze geschriften worden van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor welzijn en volksgezondheid;

een, van de Landelijke federatie het behouden huis te Enkhuizen, inzake behandeling van de begroting van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur in verband met het stadsvernieuwingsfonds ten behoeve van restauratie van monumenten. Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste Commissie voor cultuur.

De voorzitter stelt voor, deze geschriften voor kennisgeving aan te nemen.

